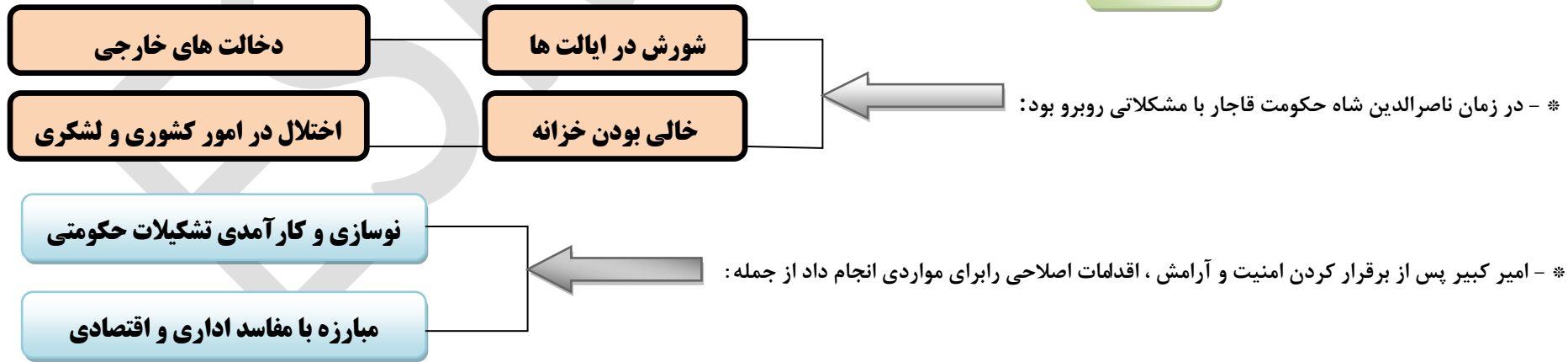

آموزش درس ۱۲ مطالعات نهم (تلاش برای حفظ استقلال و اتحاد سیاسی و سرزمینی ایران) نکات مهم درس بر اساس الگوی چارت تهیه کننده: علیرضا اسماعیلی دبیر منطقه ۸ تهران

- * شکست های **نظامی** و **سیاسی** از **روسیه** و **انگلستان** در دوره قاجار نتایج زیانباری برای کشور ما داشت اما ایرانیان را متوجه **پیشرفت های علمی و صنعتی کشورهای اروپایی** کرد.
- * ولیعهد فتحعلی شاه و فرمانده سپاه ایران **عباس میرزا** در جریان جنگ با **روسیه** متوجه **پیشرفت های علمی و صنعتی و نظامی آن کشور** و دیگر کشورهای اروپایی شد.
- * عباس میرزا به خوبی تفاوت **سپاه ایران** را با **ارتش روسیه** که آموزش دیده و مجهز به سلاح های جدید بود تشخیص داد و به اهمیت **صنایع نظامی** پی برد.
- * عباس میرزا متوجه شد که با وجود **تعداد زیاد سپاهیان ایران** و **دلاوری و فداکاری آنها** روس ها به دلیل برخورداری از **دانش و تجهیزات پیشرفته نظامی** پیروز شدند.
- * یکی از اقدامات **عباس میرزا** برای پیشرفت ایران **فرستادن افرادی به انگلستان برای فراگیری علوم و فنون جدید** بود.
- * عباس میرزا برای آگاهی از **اوضاع کشورهای اروپایی** دستور داد **کتاب هایی را در موضوع تاریخ آن کشورها به فارسی** ترجمه کنند. در آن دوره **صنعت چاپ** به ایران راه یافته بود.
- * عباس میرزا پیش از آنکه بر تخت شاهی بنشیند از دنیا رفت و **فتحعلی شاه** به دلیل علاقه مندی به او، پسرش **محمد میرزا** را به ولیعهدی برگزید.
- * یکی از کسانی که در دوره ی قاجار، کارهای جدی و موثری برای **نوسازی** و **اصلاح امور ایران** انجام داد **میرزا تقی خان امیرکبیر** بود.
- * ناصرالدین شاه در ابتدای سلطنتش **امیرکبیر** را به صدراعظمی منصوب کرد و در اداره ی کشور به او اختیار کامل داد.

* - یکی از مهم ترین اقدامات امیرکبیر **تأسیس مدرسه دارالفنون** بود . او تصمیم گرفت مدرسه ای به **سبک اروپایی** در ایران تأسیس کند تا تعداد بیشتری از ایرانیان علوم و فنون را در کشور بیاموزند .

همچنین دستور داد **معلمانی از کشورهای جز روسیه و انگلیس** برای تدریس در **مدرسه دارالفنون** استخدام شوند .

* - ناصرالدین شاه بر اثر **توطئه درباریان** و **صاحب منصبان نالایق و سودجو** دستور قتل امیرکبیر را داد .

* - یکی از نتایج آشنایی ایرانیان با تمدن اروپایی در دوره قاجار ، **ایجاد مدرسه های جدید** بود .

* - تا اواخر حکومت **ناصرالدین شاه** ، **سواد آموزی** و **آموزش ابتدایی** در مکتب خانه ها انجام می گرفت .

* - افرادی پیش گام تأسیس مدرسه هایی به سبک اروپایی در ایران شدند از جمله **میرزا حسن رشدیه** که در **بیروت** و **استانبول** با این نوع آموزشگاه ها و شیوه ی فعالیت آنها آشنا شده بود .

* - میرزا حسن رشدیه در زادگاهش **تبریز** و شهرهای **مشهد** ، **تهران** و **قم** چندین مدرسه ی جدید تأسیس کرد .

* - کشورهای **روسیه و انگلستان** برای **توسعه نفوذ اقتصادی خود** در کشور ما به رقابت پرداختند . اوج این رقابت ها در دوره **ناصرالدین شاه** بود و در نتیجه آن ، روسیه و انگلستان

به **امتیاز های اقتصادی** مهمی در ایران دست یافتند . **صنعت و بلزرگانی** کشور ما با واگذاری این امتیاز ها آسیب فراوانی دید .

* - در دوره ناصرالدین شاه **شرکت های بازرگانی خارجی** در بیشتر شهرهای ایران به **خرید و فروش** مشغول شدند . این شرکت ها معمولاً کالاهای اروپایی را بدون **پرداخت حقوق گمرکی**

و یا با حقوق گمرکی بسیار ناچیز وارد کشور می کردند . به همین دلیل **تولیدات داخلی** قادر به رقابت با آنها نبودند .

* - رهبری اعتراض های مردمی را **روحانیون** که از گروه های **مورد احترام و اعتماد** جامعه ی ایران در عصر قاجار بودند بر عهده داشتند .

* - یکی از گسترده ترین **جنبش های اجتماعی** که در اعتراض به واگذاری **امتیاز های اقتصادی** به بیگانگان شکل گرفت **نهضت تنباکو** بود .

* - در دوره ناصرالدین شاه ، یک نفرانگلیسی به نام **تالبوت** با پرداخت **رشوه به درباریان** امتیاز **انحصاری خرید و فروش توتون و تنباکوی ایران** را به مدت **پنجاه سال** به دست آورد

* بر اساس امتیاز **انحصاری توتون و تنباکو** ایرانیان نمی توانستند محصول توتون و تنباکوی خود را به کسی غیر از **تالبوت** بفروشند . در مقابل ، تالبوت نیز تعهد کرده بود که هر سال

به همراه **یک چهارم سود سالانه خود** را به حکومت ایران پرداخت کند.

* مردم به ویژه **بازرگانان** با آگاهی از نتایج این امتیاز شروع به اعتراض و مخالفت کردند. **روحانیون** در صف مقدم این اعتراض قرار گرفتند و خواهان لغو امتیاز **تنباکو** شدند.

* آیت الله **میرزا حسن شیرازی** مرجع تقلید شیعیان در سامرا در حمایت از نهضت ، **استفاده از توتون و تنباکو** را **حرام** اعلام کرد .

* حکم شرعی **آیت الله شیرازی** سبب شد که **مردم** و حتی **کارکنان کاخ ناصرالدین شاه** قلیان ها را بشکنند و مقدار زیادی توتون و تنباکو را به آتش بکشند . و **ناصرالدین شاه**

مجبور به **لغو امتیاز** و **پرداخت غرامت و خسارت به تالبوت** شد .

* **نهضت تنباکو** نخستین حرکت جدی مردم ایران برای **رهایی از نفوذ و سلطه خارجی** و **ایستادگی در برابر ستم داخلی** بود . پیروزی این نهضت **حس اعتماد به نفس**

و **روحیه مقاومت و مبارزه** را در مردم تقویت کرد.